

**Naš cilj je jasen:
odločen preobrat
v levo.**

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

UREDNIŠTVO in uprava: 34131 Trst,
Ul. Capitolina 3 - Telefon 744046, 744047

DOPISNIŠTVO za goriško pokrajino:
34170 Gorica, Ulica Locchi, 2
Telefon 24-36

NAROČNINA: Letna 1000 lir, polletna 550
lir. Poštni tekoči račun: Trst 11/7000

Obnovljena izdaja - Leto XXI. - Štev. 15 (745)

TRST - 5. decembra 1969

Posamezna številka 40 lir

Printed in Italy
Quindiciennale Spedis. in abb.
post. Gruppo II

Leva sredina ne upošteva potreb in zahtev dežele

V deželni svet se je končala razprava o deželni proračunu za leto 1970. Proračun je bil odobren z glasovi svetovalcev leve sredine. Zanj so torej glasovali demokristjani, socialdemokrati in socialisti. Svetovalec Slovenske skupnosti, ki sicer podpira levo sredino, se je «previdno» vzdržal glasovanja.

Proračunska razprava je bila razgibana, a ne posebno zanimiva. Pokazala je, da leva sredina nima prepotrebne politične volje, da zavrača ukrepe, ki so potrebni za to, da dežela dejansko postane strukturalno avtonomna, demokracija, razvoja in napredka.

Komunisti so kritizirali politiko leve sredine, predlagali pa so mnogo konkretnih ukrepov za izboljšanje stanja v deželi. Zahtevali so temeljito reformo ter upoštevanje potreb in zahtev delavskega razreda, ki prihajajo močno do izraza tudi v sedanjih sindikalnih bojih. Toda tudi tokrat so komunisti zadeli na gluha ušesa. Leva sredina ni upoštevala kritik, zavrnila je vse predloge. Zato komunisti niso mogli glasovati za odobritev deželne proračuna.

Zaradi zgrešene politike, ki jo izvaja leva sredina, dežela se ni postala prepotrebni instrument decentralizacije. Konservativna politika leve sredine zavira avtonomijo krajevnih ustanov ter čedalje krepki birokratski stroj, ki požira ogromna sredstva. Konservativna in kratkovidna politika leve sredine preprečuje gospodarski razvoj v vsej deželi in tudi industrijske investicije ne dajejo tistega haska, ki bi ga v drugačnih pogojih lahko dajale. Zaradi zgrešene, konservativne in kratkovidne politike leve sredine kmetijstvo v deželi vedno bolj hira, nadaljuje se obubožanje gorskih predelov, mnoge vasi se vedno bolj praznijo, specializirana delovna sila pa išče zaposlitev drugje.

Zgrešena, konservativna in kratkovidna politika leve sredine se

odraža na vseh področjih življenja dežele, še posebej pa se odraža na področju slovenske problematike. V deželni svet so razni svetovalci tudi v zadnji proračunski razpravi govorili o položaju slovenske narodnostne skupnosti. Pokazali so potrebe te skupnosti in podčrtali njene zahteve. Posebno krepko se je za Slovence zavzel svetovalec Dušan Lovriha. Ponovno je namreč poudaril zahtevo po spoštovanju pravic slovenske narodnostne skupnosti. Poudaril je, da stranke leve sredine ne upoštevajo pravic Slovencev. Zahteval je tudi konkretne ukrepe za nemoten razvoj Slovencev

Tovariš Dušan Lovriha je poudaril med drugim: «Ne zanikamo, da so se odnosi do Slovencev nekoliko spremenili. K temu so prispevali demokrati sploh in komunisti še posebej s tem, da so osamili reakcionarne in šovinistične sile. Toda, kaj bi se zgodilo, če bi v nasprotju z vsakršnim logičnim pričakovanjem demokracija nazadovala? Ali bi potem zadostovala zagotovila o dobrih odnosih? Slovenci se ne bi mogli sklicevati na noben zakon.»

Tudi deželni proračun za leto 1970 potrjuje, da leva sredina nima prepotrebne politične volje za pristop k reševanju slovenske problematike. Še enkrat so bile nakazane samo bedne drobtinice z bogato obloženo mizo, še enkrat so bila nakazana le skromna sredstva za nekatere dejavnosti na slovenskem kulturnem področju. Še enkrat se je izkazala politika zapostavljanja. Zato ne le kot komunisti temveč tudi kot Slovenci ne moremo odobravati deželne proračuna.

Ko to ugotovljamo pa se ne moremo izogniti začudenju, da Slovenska skupnost nima toliko občutljivosti, da bi se jasneje opredelila. Njen predstavnik v deželni svet se je sicer dejal, da se «slovenska manjšina ne more zadovoljiti s sedanjim stanjem», ni pa obsodil tega stanja.

Za odločen preobrat v političnem vodstvu Italije

Pred kratkim je zasedal centralni komitej komunistične partije v Italiji in opredelil svoja stališča do družbeni spopadov in politične krize v teku, ko se milijoni in milijoni delavcev borijo za korenite spremembe v družbi in gospodarstvu in ko levosredinske stranke, v prvi vrsti KD, ne znajo dati na te zahteve ustreznega odgovora, ki bi ne odgovarjal zastareli logiki vzdrževanja reda in zatrtja vsakršne napredne težnje.

V okviru razprav v centralnem komiteju, pa tudi za orientacijo članstva partije in delavcev je tajnik KPI Luigi Longo napisal za revijo «Rinascita» dva daljša uvodnika o sedanjem političnem položaju. Vodilna misel, ki se izraža v naslovu je: «Naša bitka na italijanski poti v socializem», nato pa «Z delavci v boju» in «Za odločen preobrat v političnem vodenju».

V prvem analizira tov. Longo razvoj družbenih spopadov, stavkovnega gibanja v deželi, težnjo po obnavljanju delovnih pogojev na višji ravni in v katero se vpletajo zahteve po demokratičnih in političnih reformah, ki so bile v ospredju splošne stavke z dne 19. novembra. «Delavci močno hočejo boja in u-

speha», ugotavlja in nadaljuje: «Zato pa se mora in je mogoče razvijati gibanje na ofenzivni ravni». Longo ugotavlja, da «je v množicah in med delavci nasploh pričakovanje sprememb v bistvenih zadevah, ki naj zbršejo nesprejemljive delovne in življenjske pogoje». Pričakujemo si, da se bo boj zaostroval med pogajanci za obnovitev pogodb in da bo zaostrovanje boja spremljalo širjenje desničarskega izzivanja. Milanški dogodki dokazujejo, da je to pot, ki jo ubirajo nazadnjaške sile. Kjer policije ni bilo so manifestacije, med katerimi so red vzdrževali delavci sami, potekale mirno in zato mora biti javno mnenje na strani delavstva, proti izzivanjem, ki težijo po širšem posegu policijskih sil v delavske boje.

Confindustria zasleduje s svojo trmasto vztrajnostjo na svojih nesprejemljivih stališčih predvsem razkolnotne fronte delavcev. V tem okviru se pa porajajo razkolniške in pustolovske težnje, ki pa jih delavci sami v veliki večini odklanjajo. V teh bojih, ugotavlja Longo, je prestiž sindikalnih organizacij in komunistične partije zelo zrasel v obeh delavskih razreda nasploh.

Bistveno vprašanje je enotnost, ki se je razvila v teku družbenih spopadov v tej jeseni in ni mogoče, da bi se šlo mimo tega dejstva z obnavljanjem zmernih političnih kombinacij ali iskanjem delitev ter diskriminacij, kjer so nemogoče. Tem težnjam je treba zoperstaviti sindikalno samostojnost, delavsko demokracijo, narodno vlogodelavstva v Italiji. V javnem mnenju je treba pravilno ovrednotiti pomen delavskih bojev in napasti zvezo industrijcev ter alarmistične vesti, ki jih skuša s pomočjo desničarskega tiska uveljaviti.

«Seveda ne more ostati vse v okviru obnavljanja delovnih pogojev, kar je dokazala tudi splošno stavka za stanovanjsko politiko. O tem morajo spregovoriti stranke, kakor tudi o demokraciji v tovarnah in Italiji sploh...».

«Gre za bistveno vprašanje premika na levo v Italiji in uveljavitve nove večine, družbeno-političnega bloka, ki izhaja iz sedanjih delavskih bojev in čigar enotnost je prvi pogoj, prva stopnja, ki mora imeti svoj naravni razvoj tudi na politični ravni, da se zajamči stalnost savdov tega boja».

Katera so vprašanja, ki ne bodo rešena z obnovitvijo pogodb in ki bodo srž novega družbenega spopada? V prvi vrsti sistem obdavevanja, delavski statut, stanovanjska in urbanistična reforma, sanitarna reforma, odprava druginje, reševanje vprašanj šolstva, južnih področij in izseljevanja. Vsak od teh je velik socialni problem, ki zahteva takojšnjo in radikalno rešitev.

Gre za spopad, sredi katerega so vprašanja zmanjšanja monopolističnega dobička in nova porazdelitev narodnega dohodka. Sprememba v državnem gospodarstvu in kot posledica tega sprememba vodilne skupine v državi. Ob tem pa stoji kriza ne samo Rumorjeve enobravne vlade, temveč predvsem levosredinske politike, ki se ne more obnoviti. V kolikor je sedanja demokratska koncepcija v bistvu sredinska, neglede na zaveznike z desne in levo.

«Rumorjeva vlada nima svojih stališč do nobenega od osnovnih vprašanj. Vzdržuje se s šibkostjo in jo dogajanja prehitevajo: koliko lahko še traja?»

Vladne sile je treba prisiliti, naj povedo, kako mislijo rešiti omenjena vprašanja in priznati je treba, da se ta brez komunistov ne dajo rešiti.

V drugem uvodniku, z dne 28. novembra 1969 nadaljuje Longo svoja razmišljanja o vladni formuli in ugotavlja, da je po milanskih dogodkih prišlo do oiačanja pritiska za obnovitev štiristrankarske vlade «leve sredine». Ta je danes nemogoča, ker bi se označevala po tem, da bi bila «vlada za javni red», kakršne si želi desnica in reakcija. «Vendar sta sila množic in njihova bojevitost dokazali, da so te dovolj močne, da v kali zatrejo konservativne poskuse potiskanja v nazaj družbenega položaja».

Demokristjani se morajo pripraviti, trdi tov. Longo, da je leva sredina kot vladna in politična formula za vselej poražena in da gre tu za «premoščanje», kot trdi tov. De Martino, tajnik socialistične stranke. V tem položaju je treba izhajati iz v bojih postavljenih vprašanj in še enkrat odgovorjamo na to s predlogom po novi vladi, ki naj bo orientirana v levo. Prenehati je treba z dvajsetletno politiko diskriminacije do komunistov, «brez katerih danes ni sil, ki bi se lahko uspešno uprle

Ah, težko je biti župan

Pripetilo se je, da smo brali v «Novem listu», naši vsakotredski duševni hrani, dva članka. V enem primeru gre za redakcijski komentar o trenutnem socialnem položaju v Italiji (Posledice stavk), v drugem pa za krajše sporočilo o seji občinskega sveta v Nabežini. Objavljena sta na dveh različnih straneh, ki pa gledata, če je list zaprt, druga v drugo.

Priznavamo, da je bil odnos med tema dvema člankoma ki ju citiramo v izveščku za nas pravcata zagonetka, ki jo bomo skušali spodaj razložiti s hipotezo, za katero ne prisegamo, da je točna, verjetna pa že.

V prvem piše o delavskih bojih «vroče jeseni»: «Povečini so zahteve delavcev in uslužbencev upravičene. V veliko primerih pa gre za zakulisne politične spletke, ki pehajo stavkajoče na ulice, v izgrede in tudi izgubo dnevnih zaslužkov». In še mnenje o vsem tem: «Malokdo si upa reči (N.L. pa si upa. Op. ur.), da ni dosegljiv način stavkovnega gibanja, združen tudi z brezpotrebno razblijanjem, uničevanjem, z ranjenimi in mrtvimi, pokazal pravo smer k zaželenemu cilju.»

Sedaj pa drugi članek, notico o seji v Nabežini: «Občinski svet (...) je izrazil živo solidarnost z delavci ki se bitjejo za zboljšanje gospodarskega in socialnega stanja. V tej zvezi je svet sklenil ustanoviti sklad za podeljevanje pomoči delavcem, ki so v socialnem boju najbolj prizadeti.»

Težko je biti župan! Velike so odgovornosti, ki se kopičijo na njegovih šibkih ramenih in vedno je kdo nezadovoljen z njim. Ker ga zavida ali ker bi rad na njegovo mesto postavil drugega svolega. Še težje, dodatamo, pa mora biti funkcija nabrežinskega

župana, če je združena z uredništvom «Novega lista». Nikoli ne veš, kdaj te prisilijo, da rečeš kaj takega, česar ne čutiš in se ti misli upirajo...

Glejmo primer nabrežinskega župana. Sam sodi o sindikalnih bojih to, kar smo prej citirali v prvem odlomku, in ne moremo reči, da gre za krščanske ali celo «socialne» misli, prej so podobne tistim, ki jih objavlja «Corriere della Sera», poluradno glasilo zveze industrijcev.

Toda glej, pride občinski svet in demokratično, na pritisk zahtevnih levicarjev (mislimo: socialistov, komunistov, pa tudi demokristjanov), prisli župana, člana, ne pozabimo, «Slovenske skupnosti», da podpiše s svojim imenom proglas o podpori nabrežinskim stavkajočim delavcem, ki se bitjejo za zboljšanje gospodarskega in socialnega stanja.

O njem smo že večkrat pisali, odkar je bil v Nabežini zamenjan slovenski in napredni občinski odbor z levosredinsko koalicijsko upravo, da je «ujetnik med demokristjani». In to — kot vse kaže — se nadaljuje še danes. Toda vsaka stvar bi morala imeti svojo mero, in demokristjani v Nabežini bi prvaku LSS ne smeli zagoditi tako debele... Solidarnosti, podpore, tem, ki «zakulisno spetkarijo»... Ne, tega si res ni zaslužil nihče, tam v Nabežini, in razumemo, kako si sedaj želijo nazaj v opozicijo, ven iz občinske uprave.

Ah, stopiti z županskega mesta, sestiti med svetovalce in povedati to, kar grenkega leži pod žolčem: «Zakulisne spletke, izgrede, razblijanje, uničevanje, z ranjenimi in mrtvimi... Ni smeri k zaželenemu cilju...».

Lahko bi se tudi zgodilo. Hočete? Pomagamo radi.

Zločini ameriški vojakov v Južnem Vietnamu. V zadnjih tristo dneh je bilo ubitih nad pet tisoč civilistov. Gornja slika je bila posneta v vasi Tu Cong. Slika je posnel neki ameriški vojak po končani «akciji». V vasi Son Mi so Američani postrelili vse prebivalce. (O zločinih pišemo na drugi in četrti strani)

(Nadaljevanje na 4 strani)

Občinski svet v Gorici razpravlja o pravicah Slovencev

Občinski svet v Gorici je dne 28. novembra 1969 razpravljala o vprašanih slovenske narodnostne skupnosti. V razpravo so posegli predstavniki vseh političnih skupin, ki so zastopane v občinskem svetu. Predstavniki delavskih strank in Slovenske demokratske zveze so se — kot je naravno — zavzeli za pristop k reševanju vprašanj, ki so bistvenega pomena za življenje in razvoj Slovencev. Predstavniki strank leve sredine so do tega vprašanja zavzeli stališče, ki se temeljito razlikuje od njihovih prvotnih stališč. Samo skrajna desnica ostaja pri svojih starih stališčih. V nekaterih krogih, ki sicer «uradno» proglašajo svojo naklonjenost reševanju slovenskih vprašanj, še ni prišla do veljave politična volja, ki je pogoj za premaknitev vprašanj z mrtve točke. Dejstvo, da se je seje občinskega sveta udeležilo izredno malo svetovalcev, je zgovoren dokaz, da primanjkuje dobra volja. To je med drugim poudaril tudi načelnik komunistične skupine odvetnik Nereo Battello, ki je med drugim dejal, da spričo odsotnosti 17 od 23 svetovalcev ni moč trditi, da sprejemajo vsi svetovalci pogovor o vprašanih Slovencev, čeprav je bilo ustvarjeno ugodno ozračje in je bil storjen pomemben korak naprej.

Ker smo že začeli z govorom predstavnika komunistov, nadaljujmo z njim. Tovariš Battello je razvil naslednje misli:

Primanjkuje nam praktične rešitve, pozitivno pravo. S tem se mora spoprijeti vlada, s tem se spoprijema opozicija in tudi manjšina naredi, kar po svojih močeh zmore. Potrebno je združiti sile ter premagati osebne predsodke. Nujno je sodelovanje med vsemi idejnimi partnerji, če se hoče zagotoviti uspešen rezultat.

Sedaj nihče več ne meče kamenja na Slovence, toda kako napredovati, ko pa ni moč vsega spraviti v eno pest, ampak je potrebno zahteve naslavljati na ustanove v skladu s pristojnostmi? Mi danes govorimo o občinski skupnosti, o partizanskem spomeniku, o toponomastiki, o cestnih znakih. Zakaj ne bi spregovorili o krajevnih imenih s slovensko obliko.

Uresničiti dvojezičnost v uradnih aktih

Tovariš Battello je omenil tudi politiko kapitalističnega vinogradništva v Brdih, kjer se bodo Slovenci izselili, če ne bodo pravilno zaščiteni. Gospodarski razvoj, ki prinaša raznarodovalne nevarnosti, gre tudi v smeri proti Štandrezu in Sovodnjam.

Občinska uprava naj prispeva sredstva za Slovensko gledališče, ki gostuje tudi v Gorici. Ustanoviti bi bilo potrebno rajonske svete, zelo razširjeno obliko decentralizacije, kjer bi Slovenci govorili v svojem jeziku.

Na koncu svojega govora je tovariš Battello predlagal sprejem resolucije, ki govori o uresnitvi organske zaščite Slovencev s pozitivnimi določili, ki naj se obveže uresničiti dvojezičnost v uradnih občinskih aktih, toponomastiki in segaletiki, in ki naj podpre ustanovitev občinskega odbora «konzulte» za proučevanje vprašanj Slovencev. Resolucija naj zahteva od države in države, da v skladu s svojimi pristojnostmi in ustavnimi določili ter posebnega statuta sprejmeta vsa zaščitna določila.

Pomemben govor na omenjeni seji občinskega sveta je imel tudi predstavnik socialistov odvetnik Peter Sancin. Med drugim je dejal, da so socialisti s svojo politiko prispevali k pomirjenju, zrelosti občanov in vključevanju Slovencev v razne dejavnosti. Kljub številnim obljubam in predlogom — tako je poudaril odv. Sancin — pa smo v Gorici uresnili samo dvoje: poimenovali smo neki trg po Slovincu in to na način, ki nas ne more zadovoljiti; postavili smo dvojezične napise na šole in vrtce, in tudi za to smo se morali zelo truditi, da smo uspeli. Po teh dveh skromnih primerih so izgledi za nas zelo zaskrbljujoči. Partizanskega spomenika na mestnem pokopališču, ki spada v občinsko pristojnost, ne zgradijo, ker ni poguma, da bi postavili slovenski napis, čeprav vsi priznavajo, da so padli večidel Slovinci. Oklevamo. (Socialisti namreč sodelujejo v občinski upravi. Op. uredn.) Bojimo se posledic. Zato se dogaja, da nas prebivalstvo prehiteva s svojimi praktičnimi rešitvami v uporabi slovenščine v trgovinah itd. in smo nasproti njim konservativni. Časopis oglašaja ponudbe za zaposlitev Slovencev, v mestu prirejajo tečaje za slovenščino, železničariji sami plačujejo profesorja, ki jih uči slovenski jezik. O slovenski kulturi so bila predavanja v Krožku za svobodno kulturo; imamo izjave KPI in PSI o slovenskih pravicah, raznih izjav in deklaracij imamo že preveč. Prav tako tudi volilnih obljub.

Če bi bili strpnejši, bi bili rezultati boljši

Odvetnik Peter Sancin je zatem ugotovil tudi naslednje: Če bi bili Slovenci strpnejši med seboj, bi bili rezultati boljši, ker pa smo sprti med seboj ima italijanska večina en razlog več, da se za nas ne zanima.

Zanimivi so bili tudi govori predstavnikov drugih političnih skupin. Zal nam prostor ne dopušča, da bi jih danes zabeležili. Sicer pa bomo verjetno imeli priložnost zabeležiti kdaj kasneje. Vsekakor pa ne moremo mimo nekaterih stavkov, ki jih je izrekel demokristjan dr. Rolando Cian. «Katoličani se ravnaajo po načelih enciklike 'Mir na zemlji', zato so se odločili za odprtje z vključitvijo Slovencev v občinski odbor. Potrebno je reševati vprašanja tam, kjer se pojavljajo, tudi v Benečiji in Kanalski dolini... Kot svetovalska skupina smo za dvojezičen napis na partizanskem spomeniku na goriškem pokopališču.»

Nočemo polemizirati. Verjeti hočemo, da bodo lepim besedam sledila ravno tako lepa dejanja. Kljub temu pa si dovoljujemo pristaviti: kaj je pridobila slovenska narodnostna skupnost na Goriškem s tem, da je bil pritegnjen Slovenec v goriški občinski odbor? In če je demokristjanska svetovalska skupina za dvojezičen napis na partizanskem spomeniku, kako to, da tega spomenika še ni?

Razprava o slovenskih vprašanjih je bila torej začeta, zato ne povzemamo zaključkov o njej. Soglašamo s tem, da je bil storjen korak naprej, da je nastopil čas za soočenje s temi vprašanji. Bojimo pa se, da je pot od besed do dejanj zelo dolga in da je hoja po tej poti zelo počasna. Kljub temu pa nas to ne plaši.

Strahotni zločini ameriških vojakov v Južnem Vietnamu

Pretresljivo pismo preživelih - Izpovedi bivših vojakov

Pred kratkim se je zvedelo za strahovit zločin, ki so ga zagrešili ameriški vojaki v Južnem Vietnamu dne 16. marca 1968. Casopisi so obširno poročali o tem zločinu. Objavljene so bile tudi slike, ki jih je posnel neki vojak. Četa C prvega bataljona dvajsetega pehotnega polka je pokončala vas Son Mi blizu mesta Quang Ngai in postrelila vse prebivalce.

Dne 24. novembra je radio južnovietnamske osvobodilne fronte objavil besedilo pisma, ki objasnjuje pokol. Pismo so podpisali štirje prebivalci, ki so se po naključju rešili. V tem pismu je med drugim rečeno:

«Okrog 6. ure dne 16. marca 1968 so Američani sprožili silovit topniški napad proti našemu naselju sredi osvobojenega področja. Kmalu nato je dospelo na desetine oboroženih helikopterjev polnih vojakov. Komaj so ameriški sovražniki pristali, so se začeli obnašati kot krdelo tigrov. Razdelili so se v tri skupine. Prva skupina se je lotila zažiganja hiš, druga je zbrala prebivalce vasi, tretja pa je sekala drevesa, uničevala vse, kar se je dalo uničiti, ter klala živino.

Da bi se rešili pokola smo se skrili v zavetišča, zgrajena pod hišami, kot smo že storili ob drugih prilikah. Tokrat pa je ameriški sovražnik pregledal vsako hišo, pri tem pa metal solzilne bombe in streljal proti nam in proti tistim, ki so se skrili v hišah.

Ameriški vojaki so ukazali preživelim, naj zapustijo zavetišča in naj se zberejo skupaj. Starčki, ženske in otroci smo se zbrali in tedaj so nam ukazali, naj gremo za vojaki. Nekateri prebivalci so že hodili po cesti, ko so bili ubiti. Peljali so nas nato v kraj z imenom Nam Tren, kjer so nam ukazali, naj sedemo na tla. Bilo nas je več kot sto. Nenadno je sovražnik začel streljati z brz-

strelko na nedolžne ljudi, ki so padali eden za drugim ne da bi sploh utegnili krikniti.

Mi, ki smo podpisali to pismo, smo se rešili, ker je nekaj trupel padlo na nas in nas zaščitilo. Bili smo priče temu pokolu. Mi sami ne moremo niti opisati mno-

Niti otrokom niso prizanesli podivjani vojaki

gih drugih krvoločnih dejanj, ki jih je zagrešil ameriški sovražnik.»

Strahovit zločin so opisali tudi nekateri ameriški časopisi. Podatke so dali bivši vojaki, ki so se vrnili iz Vietnama.

«Vsa zadeva je trajala okrog 30 minut. Prišli smo v vas in začeli streljati. Ne spominjam se, da bi videl sploh kakega mladega človeka v vasi. Vsi pobiti so bili starci, ženske in otroci.» Tako je pripovedoval narednik Michael Bernhardt, ki je bil navzoč pri pokolu.

Zločini ameriških vojakov in njihovih pomagačev v Južnem Vietnamu.

Bernhardt, ki je bil tedaj navaden vojak, je pripovedoval, da je poveljnik čete pred prihodom v vas zbral vojake in dejal, da je treba vas in vse prebivalce uničiti. Po prihodu v vas so vojaki zgnali vaščane v nekaj skupin. Pri tem so požgali hiše. Vojaki so nato začeli streljati s puškami in avtomatičnim orožjem. Med vso to operacijo ni bila izrečena nobena beseda med ameriško ekspedicijo in žrtvami. Med pobitimi je bilo precej otrok. Nekateri otroci so izgubili življenje v naročju mater.»

Michael Terry, ki je na kraj zločina prišel nekoliko pozneje z drugo enoto, zatrjuje, da je prišel v klavnico. «Ko smo korakali proti vasi, smo na polju opazili neko žensko. Vojaki so stopili k njej in jo začeli pretepati, nato pa je neki vojak ustrelil vanjo.

Nihče nam ni pojasnil misije, vojaki pa so pripovedovali, da so prebivalci vasi simpatizirali z vietnamsko osvobodilno fronto.

Videl sem skupino 15 ljudi, ženske in otroke. Vojaki so pravkar začeli streljati nanje. Spominjam se moža, ki je držal enega otroka za roko, drugega pa je imel v naročju. Stopali so proti meni in prosili, naj se jih usmilimo. Deklica je vpila 'ne, ne' v angleščini. Nato je zagrnel rafal in jih pokončal...»

Vojaki opremljeni z avtomatskimi puškami so obkolili preostalo skupino mož, žensk in otrok in nanje streljali. Nato so nekateri vojaki stopili h kupu trupel. Eden izmed vojakov je potegnil samokres in pokončil nekega dečka, ki je bil še živ. V skupini sem opazil dva majhna dečka. Eden izmed njiju ni imel več kot štiri do pet let. Eden izmed vojakov je streljal nanju. Starejši deček je zakril mlajšega s svojim telesom. Nato sta oba padla, vojak pa je še enkrat ustrelil in ju pustil ležati... Ko smo zanuščali vas, sem videl kupe trupel. Vse je bilo opravljeno zelo hitro...»

Bernard Simpson, ki je odslužil vojsko v Vietnamu, je povedal naslednje:

«Dne 15. marca 1968 popoldne (t.j. en dan pred 'akcijo'. Op. uredn.) so nam povedali, kaj bomo morali storiti naslednji dan, ko bomo dospeli v vas. Navodila nam je dal kapetan Medina. Ukazal nam je, naj uničimo vse, tudi otroke in živino...»

Zvrstili smo se na levi strani vasi, preiskali smo kočice. V neki koči sem našel tri osebe, moža, ženo in otroka. Poskušali so pobegniti. V njihovem jeziku sem jih pozval, naj se ustavijo. Streljal sem in ubil vse tri. Otrok je bil star kvečjem dve leti...»

O 'akciji' nismo mnogo govorili. Povedali smo le, koliko ljudi smo ubili. Naslednji dan so nam ukazali, naj o 'akciji' molčimo.»

Paul Meadlo je vojni invalid. Na vietnamskem bojišču mu je mina odnesla eno nogo. Ker prejema zelo nizko pokojnino, mora delati v nekem podjetju in pravi, da mu je težko. Meadlo je sodeloval v 'akciji' v vasi Song Mi-Med drugim je povedal naslednje:

«Helikopter je pristal blizu vasi. Ob poti, ki vodi v vas, je stal neki 'gook' (tj. zaničljivo ime za Vietnamca. Op. uredn.). Eden izmed vojakov ga je ravnokar po-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Dejavnost prosvetnih društev v vaseh dolinske občine

Kdor spremlja življenje in delo naših ljudi, se bo prav gotovo strinjal, da je ljudsko prosvetno delovanje v Bregu vedno bolj razgibano.

Tako je društvo «Slavec» v Ricmanjih po daljšem času priredilo interno prireditev, na kateri je kot izredna gostinja brala svoje pesmi Marija Mijotova in je nastopil domači pevski zbor. Ob tej priliki so domači pevci prejeli Gallusova odličja.

Pomlajeni odbor društva «Slovenec» v Borštu dobro deluje in s svojimi člani pripravlja večji kulturni program za vaški praznik. V pevskem zboru so se moškimi glasovom pridružili še ženski, tako da šteje sedanji mešani zbor nad 35 pevcev in pevk. Folklorna in dramška skupina, tudi redno vadita.

Društvo «Prešeren» v Boljuncu, kakor kaže, pripravlja presenečenje z obnovljeno glasbeno skupino. Pomnijkanje primernih prostorov je temu društvu prav gotovo velika ovira za redno in večjo dejavnost posebno v zimskem času.

Društvo «Vodnik» v Dolini je v prejšnjem tednu priredilo več kulturnih prireditev, ki vnašajo v običajno dosedanje delovanje naših društev nove kvalitete pobude. Ob razstavi akvarelov Roberta Hlavatyja, ki je prva od predvidenih v letošnji sezoni, so dolinski prosvetarji priredili še vrsto kulturnih prireditev. Na otvoritvi razstave sta likovni umetnosti kot sestavnemu delu naše kulture spregovorila tudi slikarja Hlavaty in Palčić; naslednjega dne, v nedeljo 23. novembra so na glavnem vaškem trgu Padlih za svobodo sprejeli v goste pevski zbor KUD «Stane Žagar» iz Kroke, katerim sta izrekla iskren pozdrav predsednik društva Vojko Kocjančič in dolinski župan Dušan Lovriha, gosta sta z igranjem pozdravila še domača godba in pevski zbor. Pevc iz Kroke so zapeli dve žalostinki obspomeniku padlih in spomeniku, ki spominja na vseljidski tabor iz leta 1878.

Popoldne so gostje ob številni udeležbi domačinov izvajali koncert slovenskih umetnih in ljudskih pesmi, po koncertu in pozdravih predsednika SPZ dr. Hlavatyja, po izmenjavi daril, so se člani obeh društev zadržali na družabnem srečanju, kjer so si sledile pesmi domačinov in gostov.

V sredo je izredno pritegnila in navdušila domača pesem Marije Mijotove, ki s svojim pristnim podajanjem in sproščeno neposrednostjo osvoji simpatije občinstva.

slišali od starejših ljudi. Če je mogoče, naj bodo dela opremljena tudi z risbami ali slikami.

Dela bo ocenjevala posebna komisija, ki jo bo imenovala Slovenska prosvetna zveza.

Prvi trije uvrščenci v vsaki skupini prejmejo lepe nagrade tako v obliki knjig in plošč kot tudi v obliki tehničnih pripomočkov (magnetofon, fotoaparati itd.).

Poslana dela naj bodo po možnosti natipkana v štirih izvodih, za dijake zadostuje navaden čitljiv rokopis. Označena naj bodo z naslovom in šifro. Podatki o avtorju naj bodo v posebni kuverti, v kateri naj bo naveden naslov dela in šifra.

Dela naj bodo naslovljena na naslov Slovenska prosvetna zveza, 34132 Trst, Ul. Geppa 9.

Po razglasitvi rezultatov bo Slovenska prosvetna zveza organizirala za udeležence natečaja ekskurzijo v Ljubljano, kjer si bodo ogledali ustanove, ki se bavijo z etnografijo in folkloristiko.

Ob 80-letnic dr. Andreja Budala

Slavje v Štandrežu

V četrtek 27. novembra so v Štandrežu proslavili 80-letnico svojega rojaka dr. Andreja Budala. Slavje je priredilo krajevno prosvetno društvo Oton Zupančič. Prireditve, ki je bila v društveni dvorani, se je udeležilo mnogo vaščanov, med pristožnimi pa smo opazili tudi nekatere kulturne delavce iz Gorice in Trsta.

O življenju in delovanju dr. Andreja Budala je govorila g. Angela Nanutova. Med drugim je poudarila:

«Zanesljivi vodniki v našem narodnem življenju so bili in so naši veliki možje, vzorniki in poštenjaki, ki so z življenjem in delom izpričali svojo ljubezen in predanost do lastnega naroda. Tak zanesljiv voditelj je tudi naš slavjenec, štandreški rojak dr. Andrej Budal, profesor, pesnik, pisatelj, literarni kritik in neustrašen borec za naše narodne in človečanske pravice.

Starejši vaščani prav dobro poznajo tega našega rojaka, želimo pa, da bi ga bolje spoznala tudi naša mladina, da bi iz njegovih del rasel v naši vasi in v zamejstvu zaveden slovenski rod, ki ne bo omahoval nikoli v boju za naše narodne pravice in za našo narodno čast....

Spoznanje, da zapadnim Slovencem grozi potujčevanje je dr. Budala pripravilo za odločen boj proti zatiralcem slovenskega jezika in njegovih pravic. S pisateljskim darom je posvetil svoje pero tem ciljem. Čeprav so njegova dela pogrnala iz domačih tal, je mnogo prevajal, zlasti iz italijanskega slovstva, ter s tem hotel dokazati, da resnične kulturne vrednote ne poveljujejo na-

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom
V soboto, 6. decembra ob 20.30
ABONMA Red «A» (prva sobota po premieri).
V nedeljo, 7. decembra ob 16. uri OKOLISKI ABONMA.
V ponedeljek, 8. decembra ob 16. uri.

JAKA ŠTOKA

MOČ UNIFORME

burka s petjem v treh dejanjih
V FOYERJU BALKONA JE ODPRTA GRAFIČNA RAZSTAVA SKUPINE ATELJEJA AVGUSTA CERNIGOJA. RAZSTAVA BO ODPRTA DO 15. DECEMBRA VSAK DAN OD 10. DO 12. URE IN OD 17. DO 19. URE TER OB VSEH PREDSTAVAH IN PRIREDITVAH V KULTURNEM DOMU.

Prodaja vstopnic ob delavnikih od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav; ob nedeljah in praznikih eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma; rezervacije na tel. 734.265.

O ljudskem športu, njegovih uspehih in težavah

Razgovor s predstavnikom športnega društva Breg

Odbojkarice športnega društva Breg

Spregovorili bomo o športu, o uspehih društev in tudi o težavah, na katera zadevajo. Sklenili smo, da obiščemo slovenska športna društva in da posredujemo bralcem to, kar nam bodo povedali predstavniki društev in tudi športniki sami.

Prvo srečanje smo imeli s tajnikom športnega društva Breg, Drago Ota nas je prijazno sprejel ter nam odgovoril na naslednja vprašanja:

VPRASANJE — Ali bi nam obrazložil, kako je prišlo do ustanovitve društva in po katerih smernicah ste e odločili, delovati?

ODGOVOR — Smatrali smo za potrebno ustanoviti športno društvo Breg predvsem zato, da bi obdržali v svojem domačem krogu mladino, ki se ni udejstvovala na prosvetnem polju. Ko smo se leta 1964 odločili za ta korak, smo sklenili, da se bomo začeli najprej baviti z nogometom, ker je v Boljuncu in sploh v dolinski občini že stara tradicija v tej športni panogi in tudi zato, ker smo imeli ustrezno igrišče na razpolago. Žal, pred poldrugim letom so nam to igrišče odvzeli zaradi gradnje tovarne «Grandi motori». Upamo, da bomo kmalu dobili novo igrišče. Občinska uprava v Dolini ima že na razpolago zemljišče in tudi denar je že nakazan v ta namen.

Poleg nogometa smo začeli gojiti tudi odbojko. Odbojkarji imajo lastno igrišče na prostem v Dolini.

Poskušali smo tudi z namiznim tenisom a brez uspeha. Letos smo ustanovili šahovski oddelek.

Za zaključek naj povem še to, da ima športno društvo Breg 410 rednih članov, 100 atletov in 25 šahistov.

VPRASANJE — Ali ste zadovoljni z uspehi, ki ste jih dosegli?

ODGOVOR — Uspehi, ki smo jih želi do danes so po mojem mnenju zadovoljivi. Upoštevati moramo pogoje, v katerih je mladina prisiljena delovati. Sedaj imamo na razpolago samo igrišče za odbojko. Nuino potrebujemo primerno telovadnico in nogometno igrišče. Ker nimamo lastnega nogometnega igrišča moramo plačevati za vsako tekmo 10.000 lir najemnine. Občini smo plačevali samo 2.100 lir. V zimskem času moramo voziti odbojkarje in odbojkarice z avtomobili in to seveda na lastne stroške na stadion Prvi maj. Dvorana na stadionu je prenatrpana in ne odgovarja današnjim zahtevam. Ne glede na težave so naša dekleta dosegla v lanski sezoni odlično drugo mesto v končni lestvici B lige, v nogometu pa so fantje napredovali iz tretje v drugo amatersko ligo.

VPRASANJE — Ali se slovenska društva lahko poslužujejo tujih igralcev če menijo, da bodo dosegla boljše uspehe?

ODGOVOR — Nogomet je pri nas najbolj razširjen šport in društvo ima od njega največ gmetnih koristi. Inkaso nogometnih tekem pomaga kriti stroške odbojkarjev. Toda če hočemo obdržati publiko, moramo nuditi dober nogomet. Zato smo bili prisiljeni najeti dva tuja starejša igralca, ki sta nedvomno mnogo pripomogla k temu, da smo napredovali v višjo ligo. K tej odločitvi nas je pripeljala tudi dejstvo, da nismo imeli dovolj domačih igralcev. Nekateri domači fantje so bili pri vojakih. Tudi žrtve prometne nesreče so močno prizadele našo nogometno ekipo.

VPRASANJE — So potrebni tako veliki izdatki za odkup nogometnih klubov ko pa je toliko mladine v našem krogu, ki se ukvarja z nogometom in je tudi nadarjena?

ODGOVOR — Prav za prav se odgovor na to vprašanje povezuje s prejšnjim. Zaradi zahtev publike, vojaške službe in prometnih nesreč smo bili prisiljeni preteklo leto odkupiti dva tuja igralca. Letos smo odkupili samo enega in nas stane mnogo manj.

VPRASANJE — Ali menite, da je potrebna povezava med športnimi in prosvetnimi društvi?

ODGOVOR — Menim, da je potrebno, da skupno delujemo. Ne morem si zamisliti pravega slovenskega športnega društva na Tržaškem in Goriškem, ki bi hotelo živeti samo zase, zaprtu v ozek krog. Zele! bi, da bi sleherni Slovenec sodeloval ali v prosvetnem ali v športnem društvu.

Pred dvema letoma smo priredili skupen izlet vseh prosvetnih društev, ki delujejo na območju dolinske občine, v Kočevje. Pevski zbori so imeli koncert, naša nogometna ekipa pa se je pomerila s tamkajšnjo enajstoro. Ta izlet je lahko primer bodočega sodelovanja med športom in prosveto.

VPRASANJE — Kakšni so odnosi med slovenskimi športnimi društvi?

ODGOVOR — Odnosi med slovenskimi športnimi društvi, po mojem mnenju, niso zadovoljivi. Menim, da bi se morala športna društva povezati v skupno organizacijo in to no vzhledu prosvetnih društev, ki so povezana v Slovenski prosvetni zvezi. Skupna organizacija bi prav gotovo lažje in uspešneje ščitila pravice slovenskih športnih društev in tudi omogočila konkretno sodelovanje med športom in prosveto. Toda nekatera društva nasprotujejo temu. Nekateri trdijo, da bi društva izgubila svojo avtonomijo

Natečaj SPZ

Slovenska prosvetna zveza je razpisala natečaj za najboljšo delo na temo: «Kaj so mi pravili stari». Namen natečaja je zbuditi zanimanje za vsa področja ljudske kulture med študirajočo mladino.

Natečaja se lahko udeležijo dijaki srednjih šol, akademiki in absolventi višjih srednjih šol.

V poštev pridejo opisi kmečkega dela (oranje, setev, žetev, košnja, delo v vinogradu) in značilnih orodij (plug, kmečki voz itd.); spisi s področja živinoreje, čebelarstva, ribolova, lova itd.; opisi obrtniškega dela, predvsem poklicev, ki izumirajo (kamnarji, perice, peki, predice itd.); opisi ljudskih noš; opise hiše in drugih poslopij, hišne opreme, življenja na kmečkem domu; opisi značilnih šeg in običajev, ljudske pesmi, pripovedk, pregovorov, ljudskih plesov itd.

Udeleženci natečaja lahko črpajo gradivo iz vseh krajev, kjer živijo Slovenci v Italiji, podlaga pa naj jim bo predvsem to, kar so sami

Srečanje s štandreškimi rojaki

Visoka plima je povzročila veliko škodo

Prizadetim je treba pomagati

Hudo neurje, visoka plima in vihar so v noči med 25. in 26. novembrom povzročili veliko škodo v vseh obmorskih krajih naše dežele. Voda je zalila velik del Trsta, vdrla v številna skladišča in trgovine in tudi v stanovanjske prostore v starem mestu in v tako imenovani terezijanski četrti. Razburkano morje je porušilo in deloma odneslo velik del obale v Bankovljah, hudo poškodovalo obalo v Miljah in v drugih krajih. Posebno hudo so prizadeti mnogi ribiči, saj jim je neurje skoraj popolnoma uničilo čolne in druge ribiške potrebščine. Samo na javnih objektih na Tržaškem znaša škoda nad štiri milijarde lir.

Vodstvo tržaške federacije KPI je objavilo posebno sporočilo v zvezi s to nesrečo. Opozorilo je na nujnost ukrepov državnih in krajevnih ustanov. Izvoljene predstavništve v parlamentu, deželnem svetu in v krajevnih ustanovah je pozvalo, naj se zavzemajo za to, da bodo prizadeti čimprej prejeli ustrezno podporo in za to, da se ne ponovijo prejšnje izkušnje v drugih krajih države, kjer je birokracija opravila svoje.

Poslanec Albin Škerk je naslovil ministra za javna dela vprašanje, v katerem ga opozarja na škodo, zaradi katere so posebno prizadeti mnogi obrtniki, mali trgovci, ribiči, lastniki gostišč, ter poziva vlado, naj sprejme učinkovite ukrepe, da se olajša posledica in omogoči čimprejšnja vrnitev k normalnosti.

Vprašanje podobne vsebine je naslovil pristojnemu ministru tudi senator Paolo Sema.

Predlog tržaških občinskih svetovalcev

Tržaški občinski svetovalci KPI Antonino Cuffaro, Giorgio Rossetti, Jole Burlo, Lino Crevatin, Jelka Gerbec in Arturo Calabria so po vabili župana, naj ukrene, kar je potrebno, da bo tudi tržaška občinska uprava izrazila konkretno solidarnost s stavkajočimi delavci in priskočila na pomoč tistim, ki so najbolj potrebni pomoči. Predlagali so naslednje:

1. odložitve izterjevanja občinskih davkov;

2. odložitve izterjevanja najemnine za stanovanja v hišah, ki so občinska last;

3. proučitev možnosti nakupa večje količine živil, ki naj jih nato zadruge nudijo po ugodnih cenah družinam delavcev, ki so najbolj prizadeti zaradi dolgotrajnih bojov;

4. ustanovitev posebnega sklada za pomoč potrebnim delavskim družinam;

5. odložitve plačevanja električne in plina;

6. izstavitve posebnih kuponov, s katerimi bodo delavci lahko nakupovali razne potrebščine v kateri koli trgovini;

7. začasno uvedbo prodajo na obroke v Delavskih zadrukah;

8. sklicanje javne seje občinskega sveta v gledališču Verdi, kateri bodo lahko prisostvovali številni občani. Na tej seji, naj bi razpravljali o perečih vprašanjih, ki so v zvezi s sedanimi boji delavcev.

Gornje zahteve so občinski svetovalci KPI predložili dne 14. novembra 1969.

Negotovost v SAFOG

Pomembna industrijska obrata SAFOG in Nuova San Giorgio v Gorici sta še vedno v nevarnosti. Ni še povsem jasno, ali bosta vzdržala. Tudi po velikem boju, ki je bil preteklega junija, se položaj ni izboljšal. V nekaterih pogledih se

položaj čedalje slabša. Število stalno zaposlenih se krči.

Skupina delavcev je naslovila deželnemu svetu in ministrstvu za državne udeležbe posebno peticijo. Delavci zahtevajo jamstvo za obstoj in razvoj obeh podjetij, zahtevajo tudi pojasnila glede bodoče usmeritve dejavnosti in jasen program teh obratov.

Zmaga delavcev v Sovodnjah

Delavci tovarne «Cotonificio Goriziano» v Sovodnjah so izbojevali pomembno zmago. Vse njihove zahteve (nagrada za delo, doplačilo za nočno delo itd.) so bile sprejete.

Delavci so zmagali, ker so se enotno borili in ker niso nikoli pristali na kompromise.

Kot je znano, so se delodajalci ogrevali za kompromise in so težili za tem, da bi omajali enotnost delavcev.

Zmaga v sovodenjski tovarni lahko služi kot dragocena izkušnja. Potrjuje, da je enoten nastop sindikalnih organizacij bistvenega pomena in odločilen faktor v boju za delavske pravice.

Openske ceste je treba popraviti

V mnogih vaseh, ki spadajo pod občino Trst, so letos obnovili ceste. Tudi na Opčinah so začeli obnavljati nekatere stranske ceste, niso pa dokončali dela. Mnoge stranske ceste so v zelo slabem stanju. Tudi nekatere ceste v samem središču vasi so v slabem stanju. Nujno je, da bi te ceste obnovili čimprej, še preden bo nastopila prava zima.

Občinski svetovalec Dolfo Wilhelm je pozval pristojnega občinskega odbornika, naj ukrene, kar je potrebno.

Isti svetovalec je vprašal pristojnega odbornika ali namerava občinska uprava urediti in podaljšati nekatere ulice, kjer so bile v zadnjem času zgrajene nove stanovanjske hiše.

Podpirajte in širite naš tisk.
Obnovite naročnino.

oo

Predavanja v krožku Tomažič

Krožek Pino Tomažič v Trstu stopa v drugo leto svoje dejavnosti. Prvo predavanje v novi sezoni je bilo dne 20. novembra. Predaval je prof. Vinko Trček, član Zveze komunistov Slovenije.

Tovariš predavatelj je uvodoma dejal, da so tovrstna srečanja zelo koristna. Potrebna so tudi zaradi boljšega medsebojnega spoznavanja.

Ko je razpravljal o nasprotjih v socialistični družbi, je med drugim poudaril, da so vprašanja graditve socializma zelo zamotana. Vse revolucije, razen češke, so zmagale tam, kjer je bil kos kruha premajhen. Zato se postavlja zelo resno vprašanje: kaj storiti, da bo kos kruha večji? Včasih sta dva cilja nasprotna, zato nastajajo težave. Poiskati je bilo treba pot za čim hitrejšo industrializacijo. Toda tudi ta pot je prinesla velike težave. Skok naprej ni namreč mogoč brez izboljšanja proizvodov.

Prof. Trček je zatem prikazal razne spremembe, ki so bile potrebne v Jugoslaviji, opozoril na velike razlike med eno in drugo jugoslovan-

Glasbena matica - Trst

Jubilejna sezona 1969 - 1970

V soboto, 13. decembra 1969 ob 21 uri
v Kulturnem domu, Ulica Petronio 4

J U B I L E J N A
A K A D E M I J A

OB 60. OBLETNICI USTANOVITVE IN
25. OBLETNICI OBNOVITVE DELOVANJA
GLASBENE MATICE

Sodelujejo:

ORKESTER AKADEMIJE ZA GLASBO IZ LJUBLJANE

SOLISTA: ŽARKO HRVATIC — violina

ALEKSANDER VODOPIVEC — klavir

MLADINSKI PEVSKI ZBORI iz Devina, Nabrežine, Opčin in Trsta.

DIRIGENTA: OSKAR KJUDER — BORIS ŠVARA

Skladatelji: Bruch, Hačaturjan, Ota, Vodopivec.

Prodaja in rezervacija vstopnic v pisarni Glasbene Matice, Ul. R. Man-
na 29 (tel. 29-779) od 10.12. dalje ter eno uro pred pričetkom koncerta
pri blagajni Kulturnega doma.

«Kam plove Radio Trst A?»

Pod tem naslovom je Katoliški glas objavil «alarmantno» člančič, v katerem je med drugim rečeno: «Plove res slovenski oddelek RAI v Trstu v marksistične vode? Znanje je namreč, da je v zadnjih letih bilo sprejetih v polno ali vsaj delno službo več novih ljudi, več ali manj deklariranih pripadnikov in simpatizerjev levičarskih strank. Tudi sodelovanja zunanjih sodelavcev in skupin so baje vedno bolj pod vplivom tega novega režima. Trenutno je spet na vidiku nova nastavitve štirih ljudi... pri tem pa baje ni govora toliko o konkurzih kolikor o marksistični liniji, ki naj sedaj prevladuje tudi na tej postaji. In tako bo tudi ta poslednji svobodni, nepristranski in apolitični glas slovenske manjšine v Italiji dokončno utihnil...».

Nasmehal smo se ob branju gornjih stavkov, obenem pa se vprašali: čemu alarm? Doslej nismo še slišali, da bi tržaškemu radiju pretela «marksistična epidemija». Prav zares ni nobene nevarnosti da bi se to zgodilo na oddelku, ki je po mnenju Kat. glasa «slovenski, svobodni, nepristranski in apolitični».

Katoliškemu glasu — listu, ki je pod zelo podobnim naslovom preteklega junija objavil napad na Slovensko prosvetno zvezo — postavljamo zaenkrat samo dve vprašanji in sicer: Kdaj so bili razpisani natečaji na «slovenskem» Radiu Trst in ali so se bivši belogardisti udeležili kakšnega natečaja?

Nadaljevanje

Za odločen preobrat

desničarskemu pritisku». V tem smislu je tov. Togliatti že 1963. leta, po uspehu KPI na volitvah dejal, da je vprašanje sodelovanja komunistov pri vodenju v državi vozal, ki se mora razvzlati in da od tega odvisi bližnja in bolj oddaljena prihodnost Italije, «če hočemo, da bo demokracija pri nas trdnjša in bo prevzela tisto socialno vsebino, ki jo nalaga sama ustava».

Razprava med političnimi strankami se je zadnja leta vrtela okoli tega bistvenega vprašanja in rešitev je v odgovoru, ki ga je dal tov. Togliatti: «Enotnost levih sil, v boju na vsedravnih in parlamentarnih ravni, proti gospodarjem in do vlade». Delovski boji terjajo odgovora v parlamentarnih ustanovah in komunisti so pripravljani na sodelovanje in stik, čeprav začasen in trenuten, za njihovo rešitev.

V uveljavljanju takega dogovarjanja je pot za ustvartitev nove večine, do katere je treba storiti še odločnejše korake. Kako hitro bo do tega prišlo je odvisno predvsem od enotnosti in oblika, ki jih bo zavezal boj delavskih množic.

Z druge strani se reakcionarne sile igračkajo z vprašanji, če naj bo vlada tristrankarska, dvostrankarska, štiristrankarska... hkrati pa nadaljujejo z izkoriščanjem in zavreščijo vsakokrat, ko se kdo dotakne njihovih privilegijev in dobičkov. Vse levičarske stranke, če so zares levičarske, morajo na to igralkanje, ki demokracijo in stranke samo degenerira v oči javnega mnenja, reagirati.

Naš cilj je jasen: «Odločen preobrat v levo v orientacijah in političnem vodstvu države, za vlado, ki bo odločna v tem preobratu in ki bo znala, v ostrem in trdem boju s silami družbenega konservativizma in reakcije, zbrati okoli sebe levičarske in napredne sile, in ki naj jo navdihujejo samo zahteve po napredovanju in družbeni pravičnosti velikih množic, ki ji edine lahko dajo moč in stabilnost». Naloga komunistov je zato jasna: najtesnejše sodelovanje v velikih množičnih bojih in ustvarjanje pogojev, v enotnosti in sporazumevanju z drugimi silami, za novo levičarsko vlado.

Na to odgovarja reakcija z bajkami o «komunistični nevarnosti», ki je navadno predpogoj za zatrtje širokega ljudskega gibanja in uveljavljanje fašističnih režimov, kot v Grčiji, Španiji, na Portugalskem.

Komunisti in demokrati morajo biti pripravljani zavrtniti take težnje. Komunisti imajo demokratično pravico, da zahtevajo vlogo, ki jim pripada. Končno je pred davnimi leti zapisal CLNAI, v letih partizanske vojne, «da bo v jutrišnji vladi ustrezno mesto za delavce, kmete in obrtnike ter stranke, ki jih predstavljajo... in med njimi komunistična partija, ki je v CLN na osnovi popolne enakopravnosti, z vso svojo avtoriteto, danes, z oblastjo jutri, ko bo sporazum o osvoboditvi Italije uresničen».

Sporazum je bil uresničen z izgonom fašistov in nacistov, sprejeta je bila ustava, delavski razred je že dvajset let čaka na priznanje pravične vloge v vodenju države.

Tov. Longo zaključuje svojo politično analizo z naslednjima odstavkoma, ki ju citiramo dobesedno: «V istem cilju moramo dati pobudo, da se od spodaj obnovijo strukture in javne ustanove v globokem demokratičnem duhu, ta obnovitev mora imeti v delavskem razredu in delovnih ljudeh svojo prednjo in najbolj zvesto stražo».

Na tej poti množičnih bojov in ljudske enotnosti, v sodelovanju z vsemi silami leveice, hočemo delati za to, da se Italija postavi na višje mesto družbenega napredka, v perspektivi socializma».

Vietnam

tegnil iz skrivališča. Bil je prileten človek. Vodnik čete je vpil: 'ustrelil ga!'. Vojak je izpolnil ukaz.

Stopili smo v vas, izvršili preiskavo, zbrali ljudi na trgu. Bilo jih je od 40 do 45, starcev, žensk in otrok. Ljudem smo zapovedali naj sedejo. Kapetan Calley je tedaj rekel: 'veste, kaj morate storiti!'. Začel se je pokol. Streljal sem z avtomatično puško. Ne vem točno koliko ljudi sem ubil. Menim, da sem jih pokončal 10 ali 15. Nato smo zbrali v središču vasi druge. Proti njim smo odvrgli ročno bombo. Ljudje so prosili usmiljenje. Matere so skušale zaščititi svoje otroke...».

Casopis «Nhandan», ki izhaja v Hanoju, je te dni zapisal, da se zločini ponavljajo tudi pod sedanjo ameriško administracijo. Isti časopis je objavil tudi naslednji grozljivi seznam:

V Batanganu je bilo med «čistkami» (rastrellamenti — tudi mi smo jih spoznali med zadnjo vojno! Prip. uređn.) ubitih 300 oseb, 1200 oseb pa so vojaki potopili v morju; v pokrajini Quang Ngan je bilo 1500 mrtvih, v Can Tho v delti Mekonga je bilo 600 mrtvih, med bombardiranjmi Cong Ho Ringa je našlo smrt 300 oseb, približno 1000 pa je bilo ranjenih, 200 mrtvih je bilo tudi v Binh Tuanu.

«Nhandan» poroča dalje: «285 tisoč ljudi bilo zastupljenih s plinom in drugimi kemičnimi sredstvi, ki so jih odvrgla ameriška letala, nad 500 oseb je umrlo zaradi zastupitve».

Radio južnovietnamske osvobodilne fronte je poročal, da so ameriški vojaki v Vietnamu v zadnjih tristo dneh (tj. odkar je na oblasti Nixon. Op. uređn.) pobili več kot pet tisoč vietnamskih civilistov.

Marca lani so Američani odpeljali 1200 civilistov iz taborišča Van Thanh. Z ladjami so jih odpeljali na odprto morje in jih tam pobili in trupla potopili. Od januarja do junija je ameriška IX. divizija med «čistkami» v pokrajini Mi Tho in v sosednjih pokrajinah poklala okoli 3.000 starčkov, žensk in otrok. Pripadniki ameriške in saigonske vojske so med 25. aprilom in 13. majem dokončali dve naselja v pokrajini Thang Binh ter ubili 145 civilistov, med katerimi je bilo največ otrok. Številne žrtve o obglavili, jim razparali trebuhe ali žive sežgali.

Ameriška vlada si prizadeva, da bi prikrla grozotna dejanja. Kljub temu pa je senatna komisija za oborožene sile začela razpravljati o zločinih.

Ko so pred dnevi na seji omenjene komisije pokazali nekaj grozljivih fotografskih posnetkov, ie dvema senatorjema postalo slabo. Eden izmed senatorjev, ki se je udeležil zadnje svetovne vojne je ob dejal:

«... Bil sem v vojni in sem mislil, da sem videl dovolj grozot, moram pa priznati, da je to, kar sem videl sedaj še bolj strašno.»

Drugi sestavek o Portugalski bomo objavili prihodnjč.

Uredništvo

D E L O

glasilo KPI za slovensko

narodno manjšino

Direktor Marija Bernetič

Ureja uredniški odbor

Odgovorni urednik

Anton Mirko Kapelj

Tisk: Tin. Riva - Trst - Ul.

Torrebianca 12